

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 478/2015-77

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. apríla 2016 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej, zo sudkyne Ivetty Macejkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Sergeja Kohuta v konaní o sťažnosti [REDAKČNÝ KOTČ], [REDAKČNÝ KOTČ], zastúpenej JUDr. Petrom Križanom, Koceľova 2, Nitra, a advokátskou kanceláriou ŠÁŠIK & Partners, s. r. o., Sokolská 18, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ JUDr. Jaroslav Šášik, ktorou namietala porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 4 Tpo 38/2015 zo 14. mája 2015, takto

r o z h o d o l :

Základné právo [REDAKČNÝ KOTČ] podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 4 Tpo 38/2015 zo 14. mája 2015 p o r u š e n é n e b o l o .

Odôvodnenie:

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. júna 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), doplnená ďalším podaním z 23. júla 2015, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a uznesením Okresného súdu Nitra (ďalej aj „okresný súd“) sp. zn. 33 Tp 38/2015 z 30. marca 2015 a postupom a uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 Tpo 38/2015 zo 14. mája 2015.

2. Z obsahu sťažnosti, jej doplnenia a príloh vyplýva, že 14. mája 2014 bolo voči sťažovateľke začaté trestné stíhanie ako obvinenej pre obzvlášť závažný zločin poisťovací podvod podľa § 223 ods. 1 a 3 písm. c) a ods. 5 písm. a) Trestného zákona spáchaný závažnejším spôsobom konania – po dlhší čas a organizovanou skupinou podľa § 138 písm. b) a i) Trestného zákona.

Uznesením sudcu okresného súdu pre prípravné konanie sp. zn. 33 Tp 38/2014 zo 16. mája 2014 bola sťažovateľka vzatá do väzby z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku. Ďalším uznesením okresného súdu sp. zn. 33 Tp 126/2014 z 21. novembra 2014 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 4 Tpo 78/2014 z 11. decembra 2014 bola sťažovateľke predĺžená lehota väzby do 13. júla 2015.

Sťažovateľka podala 2. marca 2015 žiadosť o prepustenie z väzby, o ktorej rozhodol okresný súd napadnutým uznesením sp. zn. 33 Tp 38/2015 z 30. marca 2015 tak, že ju zamietol, pretože účel väzby podľa výroku okresného súdu nemožno dosiahnuť dohľadom probačného a mediačného úradníka a dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku naďalej trvajú. Súčasne týmto uznesením rozhodol, že sudkyňa pre prípravné konanie okresného súdu [REDAKOVANÉ] nie je vylúčená z prerokúvania trestnej veci sťažovateľky.

O sťažnosti sťažovateľky proti napadnutému uzneseniu okresného súdu rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 4 Tpo 38/2015 zo 14. mája 2015 tak, že túto sťažnosť zamietol.

1. Podľa tvrdení sťažovateľky *„Ani jeden súd nekonal z hľadiska rýchlosti rozhodovania o väzbe, práva sťažovateľky na obhajcu a iných základných práv a slobôd sťažovateľky v súlade s Ústavou SR a Dohovorom. Uvedené porušenia sú tak zásadné, že len prostredníctvom ich zrušenia je možné dosiahnuť nápravu. Sťažovateľka má za to, že uvedeným rozhodnutím o väzbe a konaní, ktoré rozhodnutiu predchádzalo boli porušené jej základné práva a slobody.“*

Sťažovateľka ďalej uvádza: *„V prípade sťažovateľky sa nepreukázal ani jeden dôvod väzby a s ohľadom na primeranosť a zdržanlivosť nie je nevyhnutné, aby pre dosiahnutie účelu trestného konania bola aj naďalej vo väzbe a aby trvalo závažné zasahovanie do jej základných práv priamym výkonom väzby. Väzba nie je trest, nemá mať výchovné poslanie a nemá byť prostriedkom na uľahčenie trestného stíhania.“*

4. Sťažovateľka vo svojej argumentácii zdôrazňuje aj skutočnosť, že porušovatelia v konaní, ktoré napadnutým rozhodnutiam predchádzalo, ako aj v samotných rozhodnutiach konštatujú, že väzbu nahradzujúce opatrenia by bolo možné zohľadňovať u obžalovaného, pokiaľ by boli prítomné výnimočné okolnosti prípadu s odkazom na ustanovenie § 81 ods. 1 Trestného poriadku, a sami žiadne výnimočné okolnosti prípadu vo vzťahu k sťažovateľke nevzhliadli. Sťažovateľka v ďalšom odkazuje na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ako aj judikatúru ústavného súdu, z ktorej vyvodzuje záver, že *„V roku 2004 bolo už jednoznačné, že z pôsobnosti druhej vety čl. 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd vnútroštátne právo nemôže vylúčiť niektoré trestné činy, resp. niektoré dôvody väzby, bol a je Ústavný súd Slovenskej republiky toho názoru, že čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky zahrňuje v sebe aj možnosť prepustenia počas konania podmieneného zárukou. Zároveň to znamená, že popri porušení čl. 5 ods. 3 dohovoru došlo aj k porušeniu čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy...“*

Vzhľadom na to, že uvedený Dohovor bol riadne ratifikovaný, je záväzný a má prednosť pred zákonom. Porušovatelia mali postupovať tak, že mali pripustiť možnosť

(eventualitu) nahradenia väzby u sťažovateľa aj napriek tomu, že je stíhaný pre obzvlášť závažný zločin, a skutočnosť o výnimočnej okolnosti prípadu, keďže nevyplýva z Dohovoru ako ani z Ústavy SR nemali vziať do úvahy, a následne mali posúdiť účel väzby a stupeň a charakter záruky vo vzťahu k nej a osobe obvineného. Porušovatelia uvedené samotné posúdenie nevykonali, nakoľko dôvodili povinnosťou prvej prítomnosti výnimočnej okolnosti prípadu. Dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) je daný, ak by u sťažovateľky ako obvinenej bola dôvodná obava, že bude pôsobiť na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie. Dôvodná obava, že bude pôsobiť na svedkov nepretrvávajúca, pretože väčšinu svedkov sťažovateľka nepozná a ani svedkovia nepoznajú ju, neusvedčujú ju zo spáchania trestného činu kladeného jej za vinu a preto nemá dôvod ich ovplyvňovať a taktiež čo je najdôležitejšie, všetci svedkovia už boli vypočutí a vyjadrili sa ku skutkom z ktorých sťažovateľka je obvinená. V tejto súvislosti chce poukázať na závažnú skutočnosť a to, že pri výsluchu svedka [REDAKOVANÉ], ktorý jediný priamo svedčí proti nej nebolo ani jednému z jej obhajcov umožnené klásť mu otázky a tým overiť pravdivosť ním uvádzaných tvrdení. Týmto bolo závažným spôsobom porušené jej právo na obhajobu a možnosť vyvinieť sa z trestného činu zo spáchania, ktorého je obvinená.“.

5. V doplnení sťažnosti, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 23. júla 2015, sťažovateľka prostredníctvom ďalšieho právneho zástupcu doplnila svoju argumentáciu aj navrhovaný petit o namietané porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktoré malo nastať v súvislosti s rozhodovaním okresného súdu a krajského súdu o námietke zaujatosti, ktorú vzniesla voči sudkyňi pre prípravné konanie [REDAKOVANÉ] 17. marca 2015. O vznesenej námietke zaujatosti rozhodovala podľa § 32 ods. 3 Trestného poriadku sama namietaná sudkyňa, ktorá namietaným uznesením okresného súdu sp. zn. 33 Tp 38/2015 z 30. marca 2015 rozhodla tak, že sa z konania nevylúčila.

O sťažnosti sťažovateľky proti prvostupňovému rozhodnutiu rozhodol krajský súd namietaným uznesením sp. zn. 4 Tpo 38/2015 zo 14. mája 2015 tak, že sudkyňu pre prípravné konanie nevylúčil.

V tomto doplnení podania sťažovateľka prostredníctvom svojho ďalšieho právneho zástupcu opakuje argumentáciu k tvrdenému porušeniu jej základných práv podľa čl. 17

ods. 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru v súvislosti s postupom a rozhodovaním okresného súdu a krajského súdu o žiadosti sťažovateľky o prepustenie z väzby. Zároveň sťažovateľka tvrdí, že odvolací súd sa vôbec nevysporiadal s jej námietkou, že vyšetrowanie v jej prípade vedie nepríslušný vyšetrowateľ Národnej kriminálnej agentúry, a preto sú všetky vyšetrowacie úkony, ktoré tento vyšetrowateľ uskutočnil, v rozpore so zákonom a nemožno ich použiť v konaní ako podklad väzobného stíhania.

6. Jeden z právnych zástupcov sťažovateľky JUDr. Peter Križan doplnil odôvodnenie ústavnej sťažnosti podaním doručeným ústavnému súdu 25. septembra 2015, v ktorom priložil vyjadrenie Slovenskej advokátskej komory zo 14. septembra 2015, ktorá je odpoveďou na sťažnosť sudkyne [REDAKOVANÉ] na advokáta sťažovateľky [REDAKOVANÉ]. Slovenská advokátska komora posúdila túto sťažnosť ako nedôvodnú v celom rozsahu.

7. Na základe uvedeného v sťažnosti sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„I. Krajský súd Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tpo/38/2015 uznesením zo dňa 14. 5. 2015 a Okresný súd Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 33 Tp/38/2015 uznesením zo dňa 30. 3. 2015 porušili základné právo sťažovateľky [REDAKOVANÉ] na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo na slobodu podľa čl. 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj právo na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti pozbavenia slobody ako aj čl. 50 ods. 3 Ústavy.

II. Uznesenie Krajského súdu v Nitre zo dňa 14. 5. 2015 sp. zn. 4Top/38/2015 a uznesenie Okresného súdu Nitra zo dňa 30. 3. 2015 sp. zn. 33 Tp/38/2015 sa zrušujú.

III. Okresnému súdu v Nitre sa prikazuje ihneď prepustiť sťažovateľku na slobodu.

IV. Sťažovateľke priznáva právo na náhradu trov konania v sume 296,44 €, ktoré je Krajský súd v Nitre povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu JUDr. Petra Križana, so sídlom Kocel'ova 2, 949 01 Nitra, č. ú.: [REDAKOVANÉ] do 15 dní od právoplatnosti nálezu.“

V doplnení sťažnosti z 23. júla 2015 sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1) že postupom Krajského súdu v Nitre v konaní 4 Tpo 38/2015 a jeho uznesením zo dňa 14. mája 2015, ako aj jemu predchádzajúcim postupom Okresného súdu v Nitre v konaní 33 Tp 38/2015, bolo porušené základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a

2) že postupom Krajského súdu v Nitre v konaní 4 Tpo 38/2015 a jeho uznesením zo dňa 14. mája 2015, ako aj jemu predchádzajúcim postupom Okresného súdu v Nitre v konaní 33 Tp 38/2015, bolo porušené základné právo sťažovateľky na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

3) napadnuté uznesenie Krajského súdu v Nitre zo dňa 14. mája 2015, č. k. 4 Tpo 38/2015, zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.“

8. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 478/2015-40 z 30. septembra 2015 prijal sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie v časti, ktorou namietala porušenie svojho základného práva podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 4 Tpo 38/2015 zo 14. mája 2015, len v rozsahu, v akom sťažovateľka namietala nezákonnosť jej ponechania vo väzbe a nenahradenie väzby zárukou. Sťažnosť sťažovateľky vo zvyšnej časti ústavný súd odmietol.

9. Podaním doručeným ústavnému súdu 15. decembra 2015 sťažovateľka doplnila svoju sťažnosť o ďalšiu skutočnosť, ktorou odôvodnila porušenie svojich práv, a to že v konaní o jej žiadosti o prepustenie z väzby rozhodoval krajský súd napadnutým uznesením ako súd, ktorý nie je vecne príslušný. O tejto skutočnosti mal rozhodnúť okresný súd uznesením sp. zn. 33 Tk 2/2015 z 24. novembra 2015, ktorým zároveň postúpil trestnú vec sťažovateľky Špecializovanému trestnému súdu.

10. Na výzvu ústavného súdu sa k predmetu konania pred ústavným súdom vyjadril predseda krajského súdu, ktorý v podaní doručenom ústavnému súdu 7. januára 2016 uviedol, že sa plne stotožňuje s výrokmi a dôvodmi uznesenia okresného súdu

sp. zn. 33 Tp 38/2015 z 30. marca 2015 v spojení s uznesením krajského soudu sp. zn. 4 Tpo 38/2015 zo 14. mája 2015. Zároveň poukázal aj na predchádzajúce rozhodnutia okresného soudu a krajského soudu ešte z roku 2012 (ktoré v kópiách k vyjadreniu aj priložil), na základe ktorých bola sťažovateľka z väzby v inej trestnej veci prepustená a následne sa mala opakovane dopustiť trestnej činnosti, za ktorú je vo väzbe v súčasnosti, čo podľa vyjadrenia predsedu krajského soudu takisto odôvodňuje väzobný dôvod podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Sťažnosť sťažovateľky navrhol predseda krajského soudu odmietnuť a zároveň vyjadril súhlas s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania vo veci.

11. Ústavnému soudu bolo následne 2. februára 2016 v predmetnej veci doručené stanovisko sťažovateľky k vyjadreniu krajského soudu. Vo svojom stanovisku sťažovateľka vyjadrila nesúhlasný postoj hlavne k argumentácii krajského soudu, ktorý odkazoval na väzobné rozhodnutia v inej trestnej veci sťažovateľky, ktorá nie je právoplatne skončená, a upozornila na skutočnosť, že vo veci konajúce všeobecné súdy nerešpektujú rozhodnutie ústavného soudu, ktorým bolo konštatované porušenie práva sťažovateľky na urýchlené rozhodnutie o žiadosti o prepustenie z väzby (II. ÚS 483/2015). V ostatnom sa sťažovateľka plne pridržiava pôvodne podanej sťažnosti a predložila aj vyčíslenie trov právneho zastúpenia.

Sťažovateľka vyjadrila súhlas s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania.

12. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania upustil podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného soudu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

13. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

14. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

15. Podľa čl. 131 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy v trojčlenných senátoch. Senát sa uznáva nadpolovičnou väčšinou svojich členov.

16. Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

17. Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

18. Podľa § 71 ods. 1 písm. b) a písm. c) Trestného poriadku môže byť obvinený vzatý do väzby len vtedy, ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený a z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že

b) bude pôsobiť na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo inak mať
objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie, alebo

c) bude pokračovať v trestnej činnosti, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo
vykoná trestný čin, ktorý pripravoval alebo ktorým hrozil.

19. Podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ak je daný dôvod väzby
podľa § 71 ods. 1 písm. a) alebo c), môže súd a v prípravnom konaní sudca pre prípravné
konanie ponechať obvineného na slobode alebo prepustiť ho na slobodu, ak s ohľadom
na osobu obvineného a povahu prejednávaného prípadu možno účel väzby dosiahnuť
dohľadom probačného a mediačného úradníka nad obvineným.

20. Podľa § 80 ods. 2 tretej vety Trestného poriadku ak je obvinený stíhaný
pre obzvlášť závažný zločin, je daný dôvod väzby podľa § 71 ods. 3 písm. a) až c) alebo e),
alebo obvinený bol vzatý do väzby podľa odseku 3 alebo podľa § 81 ods. 4, možno záruku
alebo sľub prijať alebo uložiť dohľad, len ak to odôvodňujú výnimočné okolnosti prípadu.

21. Podstatou sťažnosti sťažovateľky v rozsahu, v akom bola jej sťažnosť prijatá
ústavným súdom na ďalšie konanie, je tvrdenie, že krajský súd porušil jej základné právo
podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a právo podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru tým, že jej žiadosť
o prepustenie z väzby zamietol a zároveň nenahradil väzbu prijatím záruky a v spojení
s rozhodnutím okresného súdu dospel k záveru, že dôvody väzby trvajú a výnimočné
okolnosti prípadu, ktoré by v súlade s ustanovením § 80 ods. 1 Trestného poriadku
umožňovali nahradiť väzbu prijatím záruky, neexistujú. Túto skutočnosť považuje
sťažovateľka za postup v rozpore s judikatúrou ESLP a samotného ústavného súdu,
v zmysle ktorej mali všeobecné súdy pripustiť eventualitu nahradenia väzby zárukou
napriek tomu, že je sťažovateľka stíhaná pre obzvlášť závažný zločin. Zároveň sťažovateľka
tvrdí, že výnimočné okolnosti prípadu v jej veci existujú a že napadnuté rozhodnutie
krajského súdu a jeho odôvodnenie nie je podľa sťažovateľky dostatočne konkrétne, a preto
ho nemožno do rozumnej miery preskúmať.

22. Základné právo podľa čl. 17 ods. 2 ústavy vo svojom znení odkazuje na zákon, preto pri posudzovaní otázky jeho rešpektovania alebo porušenia musí brať ústavný súd do úvahy zákonnú úpravu a jej aplikáciu príslušným orgánom, pričom v prípade zistenia závažného porušenia zákonnosti ide aj o porušenie ústavnosti (III. ÚS 48/00). Rovnako aj z čl. 17 ods. 5 ústavy vyplýva, že do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom. Príslušná zákonná úprava obsiahnutá predovšetkým v Trestnom poriadku je tak integrálnou súčasťou ústavného rámca zaručenej osobnej slobody (II. ÚS 55/98).

23. Z doterajšej judikatúry ESĽP k druhej vete čl. 5 ods. 3 dohovoru vyplýva, že prepustenie na základe záruky je len možnosťou, a nie oprávnením osoby pozbavenej osobnej slobody. Pri posudzovaní jej opodstatnenosti má záruka prednosť pred pokračovaním väzby. V rozpore s dohovorom by bolo, ak by vnútroštátne právo vylučovalo v prípade niektorých trestných činov vôbec možnosť záruky (Caballero c. Spojené kráľovstvo z 8. 2. 2000, S. B. C. c. Spojené kráľovstvo z 19. 6. 2001).

24. Uvedené východiská judikatúry ESĽP k čl. 5 ods. 3 druhej vete dohovoru ústavný súd už viackrát zohľadnil pri svojej rozhodovacej činnosti a v tejto súvislosti uviedol, že čl. 5 ods. 3 dohovoru síce nepriznáva jednotlivcovi absolútne právo byť prepustený na záruku, ale umožňuje mu žiadať o prepustenie na slobodu s poskytnutím záruky. Súdnym orgánom vzniká v tejto súvislosti povinnosť zvážiť, či sa poskytnutím určitej záruky dosiahne rovnaký účel, aký bol sledovaný vzatím osoby do vyšetrovacej väzby. Pri posudzovaní jej opodstatnenosti má záruka prednosť pred pokračovaním väzby (I. ÚS 239/04, II. ÚS 38/05, II. ÚS 60/08).

25. Ústavný súd pri posudzovaní dodržania ústavno-procesných princípov orgánmi verejnej moci pri rozhodovaní a rozhodnutí o osobnej slobode fyzickej osoby vychádza z toho, že na rozhodnutia vydané na rôznych inštanciách je potrebné vzhliadnuť ako na jeden celok. Preto aj v tejto veci ústavný súd prihliadal aj na obsah rozhodnutia súdu prvého stupňa.

26. Krajský súd sa v napadnutom uznesení sp. zn. 4 Tpo 38/2015 zo 14. mája 2015 stotožnil so závermi prvostupňového súdu a v relevantnej časti odôvodnenia uviedol: „Nadriadený súd v rámci svojej prieskumnej povinnosti dospel k záveru, že súd prvého stupňa správne zistil, že aj v súčasnom štádiu trestného stíhania sú u obvinenej dané a pretrvávajú dôvody väzby tzv. kolúznej a tiež aj dôvody väzby tzv. preventívnej v zmysle ustanovenia § 71 odsek 1 písmeno b/, písmeno c/ Trestného poriadku a jej prepustením na slobodu by hrozilo zmarenie účelu trestného stíhania, pričom v danom prípade nie sú splnené ani zákonné podmienky pre nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka.

Existencia tejto dôvodnej obavy je u obvinenej opodstatnená aj tými skutočnosťami, ktoré v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol súd prvého stupňa, rovnako ako (a zvlášť) aj tými, ktoré sú obsiahnuté v odôvodneniach skorších uznesení nadriadeného súdu v prejednávanej veci z 16. 05. 2014 sp. zn. 4Tpo/25/2014, z 04. 08. 2014 sp. zn. 4Tpo/50/2014 a z 11. 12. 2014 sp. zn. 4Tpo/78/2014, na ktoré všetky nadriadený súd iba ako na zákonu zodpovedajúce a doposiaľ vykonanými dôkazmi opodstatnené poukazuje, nepovažujúc za potrebné, ani spresniť a to aj preto, že obvinená v písomných odôvodneniach ňou proti napadnutému uzneseniu podanej sťažnosti, opäť neuviedla v tomto smere žiadne relevantné ani skutočnosti a okolnosti, ani právne úvahy.“

27. V doterajšej rozhodovacej činnosti ústavný súd nespochybnil zákonné obmedzenie vyplývajúce z § 80 ods. 2 Trestného poriadku, podľa ktorého je možné väzbu osoby obvinenej z obzvlášť závažného zločinu nahradiť ponúknutou zárukou, sľubom alebo dohľadom, len ak to odôvodňujú výnimočné okolnosti prípadu. Aplikáciu uvedenej zákonnej úpravy ústavný súd vo viacerých svojich rozhodnutiach (napríklad I. ÚS 113/08, III. ÚS 387/2010, II. ÚS 466/2012, IV. ÚS 559/2012, I. ÚS 132/2013, II. ÚS 149/2014 alebo III. ÚS 431/2015) zhodnotil ako ústavne akceptovateľnú a rozhodovaciu činnosť všeobecných súdov, ktoré v prípadoch, o aké pri stíhaní za obzvlášť závažné zločiny ide, pre nahradenie väzby zárukami väzbu nahrádzujúcimi vyžadovali existenciu výnimočných okolností prípadu, nepovažoval za arbitrárnu.

28. Na dodržanie limitov označeného základného práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru je potrebné, aby možnosť nahradenia väzby zárukou procesnoprávne predpisy na úrovni zákona súdnym orgánom rozhodujúcim o väzbe osoby obvinenej umožňovali. K porušeniu čl. 5 ods. 3 dohovoru by došlo, ak by právne predpisy vopred vylúčili každý súdny prieskum väzby, ako aj možnosť domôcť sa v priebehu súdneho konania prepustenia z väzby poskytnutím peňažnej záruky. Len nemožnosť určitých kategórií zadržaných, ktorí boli obvinení zo závažných trestných činov, žiadať úspešne o dočasné prepustenie na slobodu je jednoznačne v rozpore so samotným právom priznaným v druhej časti vety čl. 5 ods. 3 dohovoru (pozri rozsudok ESĽP vo veci Krejčíř proti Českej republike č. 39298/04 a č. 8723/05 z 26. 3. 2009).

29. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že pokiaľ v rámci svojej rozhodovacej činnosti ústavný súd vyslovil porušenie čl. 5 ods. 3 dohovoru, resp. čl. 17 ústavy v súvislosti s rozhodovaním o väzbe obvinených, k vyhoveniu sťažnosti a vysloveniu porušenia niektorého z označených práv pristúpil v zásade len v prípadoch, v ktorých všeobecné súdy opomenuli rozhodnúť o žiadosti o nahradenie väzby zárukou (napríklad I. ÚS 100/04, I. ÚS 239/04, IV. ÚS 215/2010).

V danom prípade však z obsahu uznesenia krajského súdu vyplýva, že krajský súd (rovnako ako okresný súd) sa existenciou dôvodov väzby, ako aj žiadosťou sťažovateľky o nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zaoberali a zvažovali možnosť nahradenia väzby z hľadiska, či by prepustenie sťažovateľky neohrozilo dosiahnutie účelu trestného konania. Všeobecné súdy rozhodujúce o žiadosti sťažovateľky o prepustenie z väzby a nahradenie väzby zárukou dospeli k záveru, že dôvody väzby sú u sťažovateľky v danom štádiu trestného stíhania dané a pretrvávajú, a zároveň nezistili také výnimočné okolnosti sťažovateľkinho prípadu, ktoré by jej prepustenie z väzby za súčasného poskytnutia väzbu nahradzujúcej záruky odôvodňovali.

Samotná požiadavka existencie výnimočných okolností na prepustenie z väzby osoby stíhanej pre podozrenie zo spáchania obzvlášť závažného zločinu vo svojej podstate predpokladá vyššiu mieru rizika, že osoby stíhané za závažnú trestnú činnosť by sa v prípade ich prepustenia z väzby snažili utiecť alebo sa skrývať, aby sa tak vyhli trestnému

stíhaní, pôsobili na svedkov, znalcov či spoluobvinených s úmyslom mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie či pokračovali v trestnej činnosti. Podmienka zisťovania takýchto výnimočných okolností na nahradenie väzby zárukou tak podľa názoru ústavného súdu sleduje legitímny cieľ a je ústavne udržateľná (III. ÚS 431/2015).

30. Ústavný súd tak vzhľadom na uvedené dospel k záveru, že odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu dostatočne reaguje na relevantné právne otázky vznesené sťažovateľkou, vyjadruje sa k existencii a ďalšiemu trvaniu väzobných dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku a takisto sa vyjadruje aj k možnosti nahradenia väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka, riadiac sa pritom zásadou primeranosti a zdržanlivosti. Samotný nesúhlas sťažovateľky s právnym názorom krajského súdu vysloveným v jej právnej veci nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojim vlastným. Vzhľadom na uvedené preto nebolo možné dospieť k záveru o porušení základného práva podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy. Zároveň je potrebné konštatovať, že postup a rozhodnutie krajského súdu spĺňajú aj limity ochrany základného práva na slobodu a bezpečnosť tak ako je upravené v čl. 5 ods. 3 dohovoru, keďže možnosť nahradenia väzby zárukou procesnoprávne predpisy na úrovni zákona súdnym orgánom rozhodujúcim o väzbe umožňujú a krajský súd postupoval v súlade s týmito predpismi.

31. Prípadný zásah ústavného súdu spočívajúci v nahradení právneho názoru krajského súdu je možné realizovať len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, v zmysle ustálenej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor krajského súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný.

32. V danom prípade sťažovateľky dospel ústavný súd k záveru, že napadnutým uznesením krajského súdu, ktorým sa v druhom stupni rozhodovalo o žiadosti sťažovateľky o prepustenie z väzby, v rozsahu, v akom bola konštatovaná pretrvávajúca existencia dôvodov väzby a nemožnosť nahradenia väzby dohľadom probačného a mediačného

úradníka (teda v rozsahu, v akom bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie), nedošlo k porušeniu jej základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru. Ústavný súd preto rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia, t. j. že uvedené práva sťažovateľky uznesením krajského súdu sp. zn. 4 Tpo 38/2015 zo 14. mája 2015 porušené neboli.

33. Ústavný súd zároveň konštatuje, že pri svojom rozhodovaní vo veci samej nemohol prihliadnuť na namietanú vecnú nepríslušnosť Okresného súdu Nitra pri rozhodovaní o väzbe, tak ako to požadovala sťažovateľka v podaní, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 15. decembra 2015, keďže predmet konania bol záväzným spôsobom vymedzený uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 478/2015-40, ktorým bola sťažnosť sťažovateľky prijatá na ďalšie konanie v rozsahu namietaného porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 4 Tpo 38/2015 zo 14. mája 2015 v súvislosti s námietkou sťažovateľky týkajúcou sa neexistencie dôvodov ďalšieho trvania väzby a nenahradenia väzby zárukou.

34. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. apríla 2016